

הגיע הזמן להתעורר

בנושא:

כשרות ובעיות

בשחיטה

מופץ בחינם לזיכוי הרבים!

ניתן לקבל במשלוח בקשה למייל:

haorhayomi@gmail.com

מאת: יוסי שלום צור

הקדמה

ישנם נושאים רבים ביהדות כגון: מצוות, מידות ואיסורים שכולנו מכירים אותם בכללותם, אך לרובינו אפילו במשך כל תקופת חיינו, אין זמן לעסוק בהם בעמקות ולהיכנס לעובי הקורה, כדי להבין איך מקיימים מצווה מסוימת בשלמות או מה הן הבעיות שיכולות להתעורר בקיום או אי קיום הוראה או הנהגה מסוימת.

האמת, שקצב החיים שלנו פשוט כמעט ולא מאפשר לעשות זאת, ואנו נאלצים לסמוך על גדולים מאתנו ומומחים מאתנו באותו התחום ולקבל את מה שהם אומרים, כותבים ומפרסמים כמו שהוא.

מחד, אם נתחיל לפקפק בכל דבר מקובל, שכביכול אין ספק לגביו, או בגדולים וחכמים מאתנו, הרי שאין לדבר סוף ונצטרך לבדוק ולחקור כל אמת וכל מוסכמה ומי יכול לעשות זאת? בכל תחום בעולם יש מומחים ואנו סומכים עליהם בדרך כלל בעיניים עצמות.

מאיך איננו תמימים, ואנו יודעים שבכל תחום אם נבדוק מעט יותר לעומק, נגלה פעמים רבות פגמים נקודתיים ולעיתים גם כשלים גדולים, שמעוררים אותנו לחשוב שוב, האם נכון ללכת שבי אחרי איזה שהוא גוף, מערכת או אדם באופן טוטאלי, מבלי לעצור מדי פעם ולבדוק ומבלי לשאול שאלות.

בטוחני שרבים מכם היו רוצים לחקור הרבה גופים שעוסקים בנושאים שונים ולדעת מה קורה באמת מבפנים, והאם המערכת מתנהלת באופן שהיא מוצגת לנו או שמא יש סטיות, "עיגולי פינות" ומדיניות של "יישור קו" והשלמה עם מציאות עקומה.

כמה נח לנו, לשאול מישהו "ידען" בתחום מסוים או אדם במערכת מסוימת שאלה קשה שמטרידה אותנו באותו התחום ולהסתפק בתשובה: "אל תדאג, הכל בסדר", למרות שבתוך ליבנו מסתתר איזה חשד ש.....הכל ממש "לא בסדר"!

ולכן, לקחתי על עצמי לעסוק בנושא שבעיניי הוא מ"נושאי הליבה" בחיינו כיהודיים. ולאפשר גם לאנשים שלא מומחים בנושא, להכיר את הנושא בעמקות ובמקצועיות, אך בקיצור, בפשטות ובבהירות. ועל ידי כך לעורר את מי שיחפוץ בכך לברר לעצמו באופן אמתי, האם באמת "הכל בסדר"?

הנושא שאני מעוניין לפרוש בפניכם הוא **הכשרות והבעיות בשחיטה** והגעתי אליו דרך שיעור ששמעתי על הבעיות בתחום. וזה הדליק בי את הרצון ללמוד יותר לעומק ולברר באופן אמתי האם גם בתחום השחיטה "הכל בסדר".

לציבור בכללותו אין כמעט ידע בנושא, והוא לא מבין עד כמה תהליך כשרות העופות והבהמות הוא **ארוך ומורכב**. חושבים ש"כל ההכשרים אותו הדבר" ו"עוף זה עוף" ולא מבינים כמה זריזות, זהירות, יראת שמים והקפדה, נדרשים כדי להביא עוף או בהמה לרמת "כשר" ולא כל שכן לרמת "מהדרין" או "חלק". ואני כבר מקדים ואומר, שאין לי שום אינטרס כזה או אחר לבד מלפקוח לכם את העיניים. אינני עובד מטעם אף גוף או ארגון ומטרת היחידה היא לעורר אתכם לבירור אמתי, ולכך שאתם אלו שתענו בסוף בעצמכם על השאלה - האם בתחום השחיטה "הכל בסדר"?

פעם, אם אדם היה רוצה לאכול בשר בהמה או עוף, הוא היה לוקח את אותו בעל חי מהלול שלו, מהרפת או מהדיר והולך אל השוחט המקומי והוא היה שוחט לו את הפרה, הכבש, העז והתרנגולת שלו. אך כיום שנים רבות לאחר מכן, כאשר יש מיליוני יהודים להאכיל בלי

עין הרע, והפכנו לצרכני עוף ובשר באופן יום יומי, **השחיטה הקטנה והמקומית הפכה לתעשייתית והמונית**. מערכות כשרות חדשות נפתחות חדשות לבקרים. יש תחרות במחירים, בהידורים, וצריך שההיצע ימלא את הביקוש... וכמובן שזו תעשייה שמגלגלת כסף רב על כל המשתמע מכך.

בשורה התחתונה, במעבר הזה שבין הפרטי והמקומי לתעשייתי והמוני, צמחו בעיות עימם מתמודדים כל גופי הכשרות **ללא יוצא מהכלל. ולפעמים הרצון לספק את הסחורה בכמות, בא על חשבון רמת הכשרות!** ואני לא מדבר על ירידה מרמת "חלק" או "מהדרין" לרמת "כשר" בלבד, אלא ל"טרף" גמור! **לאכילת נבלות וטריפות, ומעבר על איסורי חלב ודם.**

חיבור זה נעשה כאמור לאחר שמיעת עשרות שיעורים בנושא מרבנים המומחים בנושא ופגישה עימם, קריאת חומר הלכתי רב ממקורות שונים, וצפייה בעדויות של שוחטים ממשחטות שונות וכן בצילומים מן המשחטות בארץ ובחו"ל.

אז למה בכלל לאכל כשר?

הקפדה על אוכל כשר כפי נצטוונו בתורה וכפי שמפורט בהלכה, היא מיסודי דתנו. ולא לחינם הקדישה התורה פסוקים שלמים ופרשיות שלמות רק לעניין זה. וכלל נקוט בידינו, שבכל מקום שביאר הכתוב להגיד בפירוש טעם המצווה, זו כוונתה העיקרית והטעם הנגלה, מלבד הטעם הנסתר (כמו במצות תפלין וציצית שביאר הכתוב טעם המצווה).

ובעניין זה הקב"ה גילה לנו בתורה את הטעם הפשוט **שהדבר גורם פגם בנפש האדם**. בפרט שבחיי היהודי השאיפה היא להגיע למימוש הפסוק: **"והתקדשתם והייתם קדושים, כי קדוש אני"** (ויקרא יא, מד) כל החיים אנחנו מנסים להידמות לקב"ה להתקדש ולהתקרב אליו, **והאוכל הוא נדבך חשוב מאד בדרך הזו! ומי שאוכל מאכלות אסורות רק מטמא את עצמו ומתרחק ממנו!**

ודאי שמתם לב, כי ישנן מצוות שאנשים מקפידים עליהם מאד, טורחים בהן ואף מוציאים ממון רב בכדי לקיימן בהידור, לדוגמא: קניית ארבעת המינים או תפילין, שבכל אחד מהם יש דקדוקים ודקדוקי דקדוקים וכל אחד רוצה את הכי הכי. וזה טוב, ראוי וחשוב. אך מדוע כשמגיעים לרמת הכשרות של אוכל, **שנהפך לחלק מהאדם ממש**, אין את אותן חומרות ודקדוקים ומאמץ להשיג את הכי הכי, הרי זה הדבר שמשפיע הכי הרבה על הנפש כמו שאומר בעל ה"מסילת ישרים" (פרק י"א):

"המאכלות האסורות מכניסים טומאה בלבו ובנפשו של אדם עד שקדושתו של המקום ברוך הוא מסתלקת ממנו. והוא מה שאמרו: **"וְנִטְמָתָם בָּם"** (ויקרא יא, מג), אל תקרי "ונטמתם" אלא "ונטמטם", שהעבירה מטממת לבו של אדם, כי מסלקת ממנו הדעה האמתית ורוח השכל שהקב"ה נותן לחסידיו, כמו שאמר הכתוב: **"כִּי ה', יִתֵּן חֶקְמָה"** (משלי ב, ו). והנה הוא נשאר חומרי, משוקע בגסות העולם הזה. **והמאכלות האסורות יתרות בזה על כל האיסורים, כיון שהם נכנסים בגופו של האדם ממש ונעשים בשר מבשרו**. והנה מי שיש לו מוח בקדקודו, יחשוב איסורי המאכל כמאכלים הארסיים (המורעלים) או כמאכל שנתערב בו איזה דבר ארסי. כי הנה אם דבר זה יארע, היקל אדם על עצמו לאכול ממנו אם יישאר לו בו איזה בית מיחוש ואפילו חששא קטנה? ודאי שלא יקל". ואוסיף שטמטום זה מלשון אטימה, שהמאכלות האסורות אוטמות את האדם ומונעות ממנו לקבל קדושה ורוחניות.

והזוהר הקדוש בפרשת שמיני (דף מ"א ע"ב) כותב דברים חמורים מאד בעניין זה: "תא חזי כל מאן דאכיל מאינון מאכלי דאסירי אתדבק בסטרא אחרא, וגעיל נפשיה וגרמיה, ורוח מסאב שריא עליה, ואחזי גרמיה דלית ליה חולקא באלקא עילאה וכו'". **תרגום:** "בא וראה, כל מי שאוכל מאותם מאכלות אסורות, הוא מתדבק בסיטרא אחרא יותר מאשר על ידי כל שאר חטאים, לפי שהמאכל נעשה חלק מגופו ומשקץ נפשו וגופו על ידי חלק הנפש של המאכל הטמא, ורוח הטומאה שורה עליו, ומראה עצמו שאין לו חלק באל עליון, כי כל כך נטמא עד". ודי בדברים אלו, בכדי להבין מדוע צריך להקפיד בעניין.

כעת אחרי שהצגנו את הנושא והבעיה בכללות, ננסה לרדת לפרטים ולפשט את המושגים, על מנת להבין מה קורה עם העוף מרגע לדתו ועד שהוא מגיע אלינו לצלחת, על שלל הבעיות שבדרך. ואקדים ואומר שאין מטרת סיכום זה לסקור את כל הבעיות לפרטי פרטים ולהקיף את כל הלכות השחיטה, אלא רק להעיר ולהאיר את כל מי שחושב ש"הכל בסדר". ובטוחני שכל מי שיש בו מעט יראת שמים, ודאי ירצה לחקור ולהעמיק יותר בנושא בניסיון להגיע לאמת. כדי שהוא יוכל לאכל לא רק אוכל זול או טעים, אלא גם בכשרות מהודרת אמתית.

הגדרת רמות הכשרות

חשוב לציין שבנהלי הכשרות של הרבנות הראשית ישנן שלוש רמות כשרות: "כשר", "כשר" ו"כשר" **למהדרין** ו"חלק". המילה "חלק" לא מופיעה בשו"ע וגם לא "מהדרין מן המהדרין" (כמו בחנוכה) אלא המילה "חלק" במקורה מתייחסת לאי המצאות טריפה מסוג נקב בריאה, שפעמים מסתתרת תחת לסירכא בבהמה וחייה (חוט הנמשך מהריאה – יפורט בהמשך) והדבר לא נוגע לעופות כלל.

בעבר היו רק שתי רמות כשרות: "כשר" או "טרף". זאת אומרת, עם סירכות = "טרף", בלי סירכות = "כשר". שבאו האשכנזים לא"י והתחילו לנתק את הסירכות (שזה מותר לפי הרמ"א ולספרדים השו"ע אוסר באיסור חמור) אז עשו שלוש חותמות: "טרף", "כשר" (עם סירכות ללא נקב מתחת), ו"גלאט" (ללא סירכות כלל). אבל אצל הספרדים לא היה דבר כזה, היה רק "כשר ו"טרף".

אז כל הגויים שהיו בעלי הבהמות, ראו שאצל הספרדים מטריפים הרבה, ולכן הם הלכו לשחוט אצל האשכנזים. הספרדים לא ידעו מה לעשות ופנו לראשון לציון דאז הרב יעקב שאול אלישר זצ"ל והוא אמר להם: תעשו גם אתם כך, תנתקו את הסירכות ותרשמו "כשר" ותמכרו את זה לאשכנזים, ובלי סירכות תרשמו "חלק". וכך נוצר ה"חלק".

בימנו "חלק" ניתן למערכת כשרות שבה צרכים להקפיד על סירכות גם לפי ה"בית יוסף" וגם לפי הרמ"א על מנת לצאת ידי חובת כל הדעות וכן צריכים לוודא שבשאר הדברים הדרושים בדיקה, אין בעיות כלל (רעותא) והכל לכתחילה (לפחות אמור להיות כך...).

לצערנו עם השנים, הספרדים שכחו שרמת "כשר" אינה טובה עבורם, אלא רק לאשכנזים והם רוכשים בשר "כשר", אך מצד האמת אסור להם לאוכלו כלל, כי עבורם הוא "טרף"! ישנם מוצרים רבים בחנויות שכתוב עליהם: "לא לימות לפסח", ולמה? כי יש בהם קטניות. ולפי המשנה ברורה, אפילו שזה לא חמץ ויכול להיות בבית בפסח, נזהרים בזה כבר כל השנה ומקפידים הקפדה יתרה. אך מדוע שהדבר נוגע לבשר לא עושים הבדל? לא כותבים

"טרף" לספרדים, כשר לאשכנזים...למה? הרי מכשילים את הרבים, כי מעיקר הדין זה "טרף" לספרדים!

טרפות

הגמרא בחולין מונה שמונה סוגי קבוצות של טריפות וסימן: ד"ן חנ"ק נפ"ש – דרוסה, נפולה, חסרה, נטולה, קרועה, נקובה, פסוקה, שבורה. חכמים פרטו אותם לשמונה עשרה סוגים, והרמב"ם פירט אותם לשבעים וכולם "הלכה למשה מסיני" והן מחולקות כך (בדומה לאבות מלאכה ותולדותיהן במלאכות שבת):

- א. דרוסה.
- ב. נקובה – עשרים ושש טרפות.
- ג. חסרה – עשרים ושלוש טרפות.
- ד. פסוקה – שתי טרפות.
- ה. נטולה – שמונה טרפות.
- ו. שבורה – שש טרפות.
- ז. קרועה – שתי טרפות.
- ח. נפולה – שתי טרפות.

להלן פירוט של שבעים מיני הטרפות (שכל שוחט חייב להיות בקיא בהן) :

(א דרוסה, ב) ניקב תורבץ הושט, (ג) ניקב קרום של מוח, (ד) נתמסס המוח עצמו, (ה) ניקב הלב עצמו לבית חללו, (ו) ניקב קנה הלב, (ז) ניקבה המרה, (ח) ניקבו קני הכבד, (ט) ניקבה הקיבה, (י) ניקב הכרס, (יא) ניקב המסס, (יב) ניקב בית הכוסות, (יג) ניקבו מעיה, (יד) יצאו המעים לחוץ ונהפכו, (טו) ניקב הטחול בעביו, (טז) חסרה המרה, (יז) נמצאו שתי מרות, (יח) חסרה הקיבה, (יט) נמצאו שתי קיבות, (כ) חסר הכרס, (כא) נמצאו שני כרסים, (כב) חסר המסס, (כג) נמצאו שני מססים, (כד) חסר בית הכוסות, (כה) נמצאו שני בתי כוסות, (כו) חסר אחד מן המעים, (כז) נמצאו שני מעיים, (כח) ניקבה הריאה, (כט) ניקב הקנה למטה במקום שאינו ראוי לשחיטה, (ל) ניקב סימפון מסימפוני ריאה אפילו אחד לחברו, (לא) נאטם מקום מן הריאה, (לב) נימוק סמפון מספוני הריאה, (לג) נמצאה ליחה סרוחה בריאה, (לד) נמצאו בריאת מים סרוחים, (לה) נמצאו בה מים עכורים אע"פ שלא הסריחו, (לו) נתמססה הריאה, (לז) נשתנו מראיה, (לח) נהפך הושט במראיו, (לט) חסרה הריאה ממניין האונות, (מ) נתחלפו האונות, (מא) הותירו האונות מגבה, (מב) נסרכה אונה לאונה שלא כסדרן, (מג) נמצאה הריאה בלא חיתוך אוזניים, (מד) חסר מקצת הריאה, (מה) יבש מקצת גופה, (מו) נמצאה הריאה נפוחה ועומדת, (מז) צמקה הריאה מפחד אדם, (מח) חסר הרגל בין מתחילת ברייתו בין שנחתך, (מט) או שהייתה יתירה רגל, (נ) ניטלה צומת הגידים, (נא) ניטלה הכבד, (נב) ניטל לחי העליון, (נג) כוליא שהקטינה ביותר, (נד) כוליא שלקתה, (נה) כוליא שנמצאה בה ליחה, (נו) כוליא שנמצאו בה מים עכורים אע"פ שאינם סרוחין, (נז) כוליא שנמצאו בה מים סרוחין, (נח) נפסק חוט השדרה, (נט) נמרך מוח חוט השדרה ונתמסס, (ס) נקרע רוב הברש החופה את הכרס, (סא) נגלד העור שעליה, (סב) נתרסק איבריה מנפילה, (סג) נתדלדלו הסימנים, (סד) נשתברו רוב צלעותיה, (סה) נעקרו רוב צלעותיה, (סו) נעקרה צלע אחת מחלייתה, (סז) נעקרה חוליה אחת, (סח) נשמט הירך מעיקרו, (סט) חסרה הגלגולת כשיעור סלע, (ע) נחבט רוב הגלגולת ונתרוצץ (רמב"ם הלכות שחיטה פ"י ט).

המשותף לכל סוגי הטריפות, שלמעשה הן פגימות/פציעות שבגינן בעל החיים עתיד למות **תוך שנה** ולכן הוא "טרף" (כדעת רבי שמעון בן אלעזר בחולין נ"ז ב', וכן סבר רב הונא). אומנם מהתורה **אין חיוב לבדוק את כל סוגי הטריפות, מאחר ויש לנו חזקה שרוב בעלי החיים הם בריאים**, למעט סירכא בריאה בבהמה ודברים נוספים שלא בדקו בעבר, אך לאור המעבר משחיטה קטנה לתעשייתית ומגידול טבעי לייצור מסחרי, פיטום וכו', נוצרו בעיות שלא היו בעבר, ולכן **חזקת הבריאות של העופות כבר לא קיימת** ואנו נדרשים לבדוק סוגים מסוימים של טרפות, שהן כבר יותר שכיחות ומוגדרות כ"מיעוט המצוי" (אחוז מסוים המצריך בדיקה של כל העופות לאותה פגימה) וחכמים דרשו לבדוק גם אותם, כגון: בדיקת "צומת הגידים" (יפורט בהמשך).

הזרקת חיסונים

בעבר עופות היו מגיעים למשקל של שחיטה באופן טבעי אחרי 6 חודשים (בערך 2.5 ק"ג). היום בגלל שנותנים להם אוכל מאד מרוכז, הם מגיעים למשקל זה כבר לאחר 35-45 ימים ואז הם נשחטים.

הם מקבלים חיסון ראשון **כבר עם הבקיעה**, ועד גיל חודש עוד מספר חיסונים. כמובן שזריקות לעופות זה דבר שהתחדש בעשרות השנים האחרונות עקב גידול בלולים דחוסים וניסיון להילחם במחלות שיכולות לגמור לולים שלמים בכמה שעות (כמו שפעת העופות, ברונקיטיס, ניוקסל ואחרות).

באופן עקרוני במתן החיסון עצמו אין בעיה, אך צריכים להקפיד מאד על: אופן תפיסת העוף; תפיסת המזרק; צורת החדרת המחט מתחת העור; **מיקום ההזרקה המדויק ואורך המזרק**. כל זאת ע"מ למנוע יצירת נקב או דלקת באחד מהאיברים הפנימיים (לדוגמא: נקב ב: וושט, מעיים, ריאה, צומת הגידים וכו') וע"י כך להטריף את העוף.

החשש לטריפה בהזרקה הוא יחסית נמוך בלולים המפוקחים בלבד ובמקומות מסויימים בעוף, עקב שימוש במחטים קצרות בנוסף למיומנות של המזריקים, אך יש בדצי"ם שחוששים ומבקשים להזריק במקומות פחות בעיתים כמו השוק או במקומות בהם יש יותר בשר – בחזה. וכמובן שהם לרוב משגיחים בעצמם שהנ"ל יבוצע במקומות האלו ולא מנחים בשלט רחוק. ישנם כשרויות שחוששים שגם בהשגחה יהיו בעיות בזריקות ולכן הם רוכשים אך ורק עופות מגידול אורגני ללא זריקות כבד"צ "דרכי הוראה" מיסודו של הרב מרדכי אליהו זצ"ל (וזה גם יותר בריא...).

לעומתם, עופות הנמכרים בשוק בהכשר "רבנות" **אין פיקוח כלל על הזריקות** וסומכים על ביצוע הוראות הרבנות בנושא. וכל בר דעת מבין שכשאין פיקוח, כל אחד עושה מה שהוא רוצה ואיש אינו יודע אם העוף קיבל לדוגמא את החיסון בוושט מקום שאם הוא ניקב, גורם להטרפת העוף. במיוחד שהדבר נעשה ע"י מחד פועלים זרים שהדבר לא בראש מעינם ומאידיך במהירות עצומה (1300-1800 לשעה) שגם היא מקור לתקלות.

נציין גם כי ישנן גם שיטות חיסון אחרות באמצעות המזון והשתייה, טיפות עיניים, ריסוס החומר באוויר או במשחה בפי הטבעת והכל לפי סוג החיסון, אך הכי מצויים וככל הנראה מועילים הם מתן החיסונים בהזרקה.

הובלת העופות, העמסה ופריקה וחשש "נפולה"

כתוב בשו"ע יו"ד (סי' נח סעי' א-ב):

[א] נפולה, אסורה. כיצד? בהמה שנפלה, אם הייתה עומדת על רגליה כשנפלה, אם יש מכריסה עד המקום שנפלה שם עשרה טפחים, חוששין שמא נתרסקו איבריה. ואם הייתה שוכבת ונתגלגלה ונפלה, צריך שיהיה גובה המקום עשרה טפחים. והא דבעינן גובה י' טפחים, דווקא בנפלה מעצמה או הפילוה אחרים וידעה שרוצים להפילה, אבל אם הפילוה אחרים שלא מדעתה או אפילו ידעה בכך אלא שהפילוה בבת אחת, אפי' בפחות מעשרה טפחים חוששין לה (ואין חילוק בזה בין בהמה לעוף, דבעוף נמי דינא הכי).

[ב] העוף שדרסו אדם ברגליו או טרפו לכותל, או שרצצתו בהמה, או שנחבט על דבר קשה, חוששין לו.

"נפולה" היא אם כן, נפילה מגובה של 10 טפחים. 10 טפחים הם פחות ממטר! (טפח אחד הוא 8 עד 9.6 ס"מ, לפי פוסקים שונים) עוף שנפל או הופל מגובה של מטר או יותר, יש חשש לפי ההלכה שנגרמו לו שברים והוא עלול להיות לא כשר למאכל. נשאלת השאלה, כיצד אם כן, ניתנת כשרות למפעל שחיטה שבו כל העופות מושלכים מגובה של מטר ויותר?

המציאות בשטח היא, שבזמן איסוף העופות לכלובים, הפועלים דורכים על העופות ברגליהם בכוונה או שלא בכוונה וע"י כך יכולים לגרום להם למומים. בנוסף לכך, כאשר צריך לאסוף אלפי עופות, הם מתנגדים, שורטים ומנקרים את הפועלים, דבר שמגביר אצל הפועלים העוסקים במלאכה את הכעס והיחס בהתאם... העופות נזרקים אל הכלובים בכח ואז יש צורך בבדיקת העופות, ע"מ לוודא שלא נשבר להם משהו בגפים או במקום אחר...ומי בודק?

דבר נוסף, אם זורקים את הכלובים ולא פורקים אותם ידנית, יש חשש גדול ל"נפולה" דבר ששמענו שקורה וגם רואים בסרטים שונים ובתחקירים על חברות המשווקות.

פעמים גם בזמן הפריקה או העמסה של הכלובים, אחד הכלובים נופל מהמלגזה וגם שם יש דין של "נפולה". אז צריך לשחרר את העופות שבכלוב ולראות האם העופות הולכים ד' אמות או שמא התרסקו אבריהן... (אם הם לא מתו מעוצמת הנפילה), האם עושים זאת? ומה קורה בלילה או כשאין משגיח במשחטה בזמן זה, כמו בכשרות הרבנות הרגילה? האם בעל לול שמעמיס ארגז עם מאות עופות ובטעות מפיל אותו ישחרר את העופות לראות מה מצבן או ידווח למישהו כאשר הוא יודע שהוא יכול להפסיד כסף רב? (בחלק מהבדציי"ם טוענים שיש השגחה בכל התהליך של העמסה והפריקה למרות שאנו יודעים שהם קונים פעמים עופות מהרבנות ולא משגיחים על התהליך).

גם המשחטה עצמה פעמים התרנגולים מושלכים לסרט הנע מגובה רב, וחלקם נופלים מהכלובים אל רצפת המשחטה או נזרקים באוויר אל הסרט הנע. וכאן יש "חשש נפולה", כנזכר מעלה.

ראוי להזכיר כי העופות גדלים בצפיפות נוראית דבר שגורם להעברת מחלות מהירה מאד ביניהם. ולפעמים המחלות כל כך קשות **למרות שהם לא נראות בחיצוניות**, שהעוף לא היה מחזיק הרבה זמן אילולא היה נשחט (12 חודשים עפ"י ההלכה) – וכידוע עוף כזה הוא נבלה!

את העופות מעמיסים על משאיות פתוחות ופעמים הנסיעה מהלול למשחטה אורכת שעה ושעתיים בחום ובקור. **חלקם מתים מחמת הקור או החום** או שהם מתקשים ללכת ברגליהם עקב הנסיעה, ולבד מצער בעלי חיים הכרוך בדבר, הרי אלו בחזקת מסוכנים וצריכים פירכוס (נענוע של הגוף לאחר השחיטה שמעיד שהעוף היה חי בזמן השחיטה ולא נשחט כשהיה מת).

יראת שמים אצל השוחט

"יראת שמים" הינה תנאי לכך שהשוחט יוכל לעסוק במלאכת השחיטה. הרי הס"מ יושב וחושב איך להפיל את עם ישראל. ולמה לו להתעסק עם אלפים, אם הוא יכול להכשיל אדם אחד, ולגרום לו ע"י כך להכשיל אלפי יהודים באכילת נבלות וטריפות?

הוא מכרסם בראשו של השוחט ואומר לו: אל תקפיד כ"כ בבדיקת הסכין, אל תשאל בדבר שיש לך ספק - תחליט לבד! אל תקפיד יותר מידי על ההלכה, אל תשחט לאט אחרת תמצא את עצמך מחוץ למערכת... מחוסר פרנסה. מה שאתה מרגיש זו "פגימה קלה"... אין בעיה להמשיך לשחוט עם סכין זו. תעגל פינות, הרי כולם עושים כך. בסופו של דבר הרי האחריות לא עליך, יש רב למשחטה וראש כשרות, זו האחריות שלהם... אתה רק פועל קטן.

כתוב בשו"ת "חתם סופר" (או"ח סימן ר"ה) שהמלך זקן וכסיל יושב על כיסא של שלוש רגליים: רגל אחת החזנים המוליכים מחוץ למחנה את תפילות כלל ישראל, **רגל שניה השוחטים המאכילים נבלות וטריפות את לבני ישראל** ורגל שלישית סופרים הכותבים תפילין ומזוזות פסולים, ותו לא צריך לכולם...

לצערנו שמענו וקראנו על לא מעט מקרים לאורך כל הדורות, בהם קהילות שלמות אכלו נבלות וטריפות מאדם שהוחזק כ"ירא שמים" וגומל חסדים, ולבסוף התברר שהוא מכר בשר נבילות וטריפות שקנה מהגויים או שמכר עוף ובקר שנטרפו בשחיטה אצלו. וידוע המעשה על הקצבים מהעיר קרקא בזמן ה"מגלה עמוקות" וגם האדמו"ר מבלעז זי"ע אמר בזמנו שהשואה הנוראה הייתה בגלל זה, ומובא בספר "לחם שעורים" שבזמן הגר"א אכלו עשרות שנים חלב, וגם בימנו נמצאו מכשלות גדולות כאלו, שקהילות שלמות אכלו ללא ידיעתן נבלות וטרפות ועברו על איסורי חלב ודם. (ומי שירצה להעמיק יקרא את הספר "קול השחיטה" לאדמו"ר מהאלמין עם סיפורים מזעזעים מעשרות השנים האחרונות – מצוי ברשת האינטרנט, ואני אישית שמעתי חלקם מפיו).

השוחטים והבודקים צריכים לחזור על ההלכות **מספר פעמים בשנה** ע"מ שיהיו בקיאים בהם. השוחטים ושאר העוסקים במלאכה, לא יכולים לדעת חלק מהלכות בלבד, אלא הם צריכים להיות **בקיאים בכל סוגי הטריפות וכל דקדוקי ההלכות!** האם הייתם נוסעים עם ילדכם עם נהג אוטובוס שאומנם קיבל רישיון להסיע אנשים, אך אינו מכיר את כל התמרורים על בורים ואינו מכיר את כללי התעבורה? הרי זו סכנת חיים של ממש! ואם כן, איך אפשר לאכול משחיטה של אדם שאינו מכיר על בורים את ההלכות? ולצערנו יש על כך לא מעט עדויות שהשוחטים אינם בקיאים כדבעי. האדמו"ר האמצעי אמר (אגרות הקודש שי"ב): "ואם המצא ימצא על איזה שו"ב איזה קלות בהלכות שחיטה ובדיקה, וכל שכן מכשול גמור הן בבדיקת הסכין והן בבדיקת הריאה - **יעבירו אותם תיכף ומיד ולא יישאו פנים לאיש, גם שהוא מוחזק לירא אלקים ועוסק בדא"ח כל ימיו**".

כידוע לכם המציאות היא, שלכל מערכת נכנסים פעמים אנשים לא ראויים, קרובים של... או אנשים שרוצים לעשות טובה למישהו. ואל תחשבו שבכשרות זה אחרת ואין מינויים של פלוני או אלמוני ממניעים שאינם נובעים משיקולים הלכתיים ומקצועיים נטו. וגם אם השוחט הוא ירא שמים ויודע את ההלכות ובדרך כלל שוחט ללא דופי. אם רואים שהוא "מזייף" ומוצאים אצלו "תקלות", חסים על אותו שוחט מסכן שיישאר ללא פרנסה ומשאירים אותו. וגם את העופות שפסל פעמים רבות מכשירים כי חסים על ממונם, אך לא חסים על אלפים שיאכלו את שחיטתו הפסולה! זו המציאות לצערנו.

כמובן שמיותר לציין שכשם שלא יעלה על הדעת שרופא מנתח ירעד בידיו, כך גם **אסור לרועד בידיו לעסוק במלאכת השחיטה והבדיקה**. כי כאשר ידו של השוחט רועדת, עולות מספר בעיות וחששות החמורים:

א. הוא עלול לשחוט ב"שהיה" – (ללא הפסקה באמצע או הגבהת יד), משום הרעד הבלתי נשלט שבידו.

ב. שחיטתו עלולה להתבצע באופן של "דרסה" (שחיטה באמצעות לחץ על הסכין, בניגוד לנדרש - שחיטה באמצעות הולכת הסכין והבאתו) (שו"ת "יהודה יעלה" ח"א סימן מ"ה).

ג. בנוסף לכך כותב בשו"ת "לבושי מרדכיי" (יו"ד סימן ד'), גם לולי זאת, כאשר השחיטה מתבצעת ביד רועדת, עלול להיווצר מצב שחלקים ממעשה השחיטה לא ייוחסו לשוחט, משום שמעשה הנוצר על ידי דחף חיצוני נטול שליטה, אינו נחשב ככוחו של האדם.

ואתם חושבים שאין שוחטים הרועדים בידיהם מפאת גילם המופלג או בעיה רפואית? וגם שוחט שאינו רועד לכתחילה, מתחיל לרעוד לאחר שחיטת מאות עופות וודאי אלפי עופות ביום. אז הוא גם פסול משחיטה וגם מבדיקת הסכין.

שחיטת הסימנים

במעשה השחיטה עצמו יכולות להיות מספר טריפות:

שהייה - צריך לשחוט בהולכה והובאה ללא שהייה באמצע או הגבהת יד.
זרסה - החיתוך צריך להיות בהולכה והובאה ללא דחק ולחץ על הסכין ואין צריך לומר שאם הכה עם הסכין השחיטה פסולה.
חלדה - (כמו חולדה שמסתתרת) אסור שהסכין תהיה מכוסה ומוסתרת, למשל בצמר הבהמה או בדבר אחר (כמו לכלוך בצמרה).
הגרמה - הכרעת הסכין שלא במקום שחיטה, זאת אומרת שחיטה לא במקום הנכון.
עיקור - אם נעקרו הסימנים ע"י סכין פגומה או נעקרו הקנה או הושט לפני גמר שחיטה.

ששוחטים עוף או בהמה, מובא בשו"ע (יו"ד סימן כ"א סעיף א) **שצריך לשחוט לכתחילה את שתי הסימנים - הקנה והוושט**. ואם שחט בעוף רוב סימן אחד ובהמה רוב שתי סימנים זה גם כשר מדאורייתא, ורוב זה חצי ועוד משהו ואפילו כחוט השערה. ולכן השוחט צריך לראות מה הוא עושה, הוא לא סתם חותך צינורות כמו אינסטלטור. הוא צריך לדעת שהוא צריך לחתוך את הקנה והוושט והורידים שאחריהם (שכל הדם יצא). ואם הוא חתך רק את הקנה, הוא צריך לדעת שזה לא טוב!

כל הפוסקים בלי יוצא מן הכלל אומרים שלכתחילה ישחט את שתי הסימנים **ולזה יתכוון השוחט** ואם חתך רוב שתי הסימנים אז זה "כשר" בלבד, אבל לא "חלק".

תקיפת אגודל

נאמר בגמ' חולין ט' עמוד ב': "גופא אמר רב הונא בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיודע במה נשחטה". ורש"י (ד"ה בהמה) כותב כך: שהרי אסורה משום אבר מין החי, הלכך אם נולד ספק בשחיטה ובאת להעמידה על חזקתה שהרי בכל דבר אתה אומר העמד דבר על חזקתו שהיה מתחילה שאין יכול להוציאו ממנה על ידי ספק, נמצאת אומר שבהמה זו אסורה שהרי בחזקת איסור הייתה תחילה ומספק אתה בא להתירה שמא נשחטה כראוי **אל תתירנה מספק עד שיוודע לך שנשחטה כראוי**".

לכן השו"ע פוסק, שאחרי השחיטה השוחט חייב לבדוק שהעוף נשחט כראוי, וזה נעשה על יד שתוקף את האגודל על גבי המקור של העוף, ואז הקנה והוושט נפלטים החוצה, וניתן לראות האם הם נחתכו עד סופם לכתחילה. וזהו דבר שקשה לבצעו בתנאי השחיטה התעשייתית ובמהירות שבה היא מתרחשת.

להלן דברים שאמר הרב ברוך רושגולד, ראש מערכת כשרות העופות של 'פלייש', וכך תיאר את מצב השחיטה היום: "אבל כיום שבבתי השחיטה הקטנים ביותר מובאים אלפי עופות לשחיטה בבת אחת, ואפילו שהשוחט עולה לשחיטה לסירוגין למחצית השעה כלומר, שוחט חצי שעה ונח חצי שעה הרי אפילו בשחיטות של הימהדרין והיחלקי הוא שוחט לכל הפחות כשלוש מאות עופות בחצי שעה זו, **ואם כן מי ערב לנו שהשוחט לא הסיח דעתו באמצע שחיטתו? אפילו שתקף אגודל בכל פעם דהלוא ודאי שאינו מספיק רק שענינו יראו דאם ליבו ומוחו בל עימו, אזי אינו נחשב לראיה כלל**. האם כל השוחטים אין להם דאגות או צרות רח"ל או חובות, אתמהה, עכ"ד".

סירכא

ישנה מחלוקת בין רש"י לתוספות בסירכא בבהמה. האם הסירכא נעשית כתוצאה מחור בריאה (רש"י חולין מו ע"ב בד"ה 'לית להו בדיקה') ואז הבהמה כבר הייתה טרפה, וע"י שהיא הוציאה ליחה נמשך החוט הזה הנקרה סירכא או שהסירכא התהוותה כתוצאה מכל מיני משקים ולא כתוצאה מחור.

והרה"ג עובדיה יוסף זצ"ל כתב: ודנו רבותינו הקדמונים, בסירכא שנמעכת בקלות על ידי העברת היד ומשמוש בסירכא ואז מתנתקת הסירכא, שיש אומרים שאין לסירכא כזו דין "סירכא" כלל, שאינה אלא "ריר" הנמשך מצד לצד בריאה, ורק סירכא שאינה נקרעת אפילו בהעברת היד, דין סירכא יש לה.

וכך נשאל רבינו הרשב"א, האם יש להקל בסירכות כאלו או לא, והשיב לשואלים בזו הלשון: גם זה, אחד מן הדברים שצריכים אתם להתרחק ממנו הרבה, ואנו גערנו הרבה במי שעושה כן (שממעך סירכות בידו) **ואם יעשה (שוחט ובודק) אחד בינינו כזה, אחר התראה (אחרי שנתרה בו פעם אחת) נסלק אותו.** לפי שזה העניין (היתר העברת היד ומעיכת הסירכות, בטענה שאינן אלא רירין), לא מצאנוהו בשום מקום בתלמוד ולא ידענו לו עיקר, וכי אין סירכא אלא אם היא כעבות העגלה שמושכין בה ואינה יכולה להתנתק? (דהיינו, וכי לא נחשבת הסירכא, סירכא כדי להטריף את הבהמה, אלא אם היא עבה כמו החבלים שמושכים בהם את הסוסים), סוף דבר, **אל תשמעו להקל בדבר זה בשום צד כלל.** עד כאן דברי הרשב"א.

ורבינו הרשב"ץ (רבי שמעון בר צמח) כתב, שכל העושה כן, למעוך הסירכות בידו, **כאילו מאכיל טריפות לישראל.** וכן פסק מרן רבינו יוסף קארו זלה"ה, בשלחן ערוך (חלק יורה דעה סימן ט"ל סעיף י), שכל מקום שאסרו סירכת הריאה, **אין הפרש בין שתהיה הסירכא דקה כחוט השערה, בין שתהיה עבה וחזקה מאד, ולא כאותם שממעכים ביד ואם נתמעכה תולים להקל, וכל הנוהג כן, כאילו מאכיל טריפות לישראל.**

אולם הרמ"א (בסעיף יג), שבני אשכנז הולכים אחר הוראותיו, כתב בזו הלשון: ויש מתירין למשמש בסירכות ולמעך בהם, ואומרים שסירכא (שאוסרת, דהיינו שאינה סתם ריר), אפילו אם ימעך בה אדם כל היום, לא תנתק. ולכן כל מקום שיתמעך תולין להקל, ואומרים שאינו סירכא אלא ריר, ואף על פי שהיא קולא גדולה, כבר נהגו כל בני מדינות אלו, ואין למחות בידם מאחר שיש להם על מה שיסמוכו. עד כאן לשונו.

ומה שכתב הרמ"א שיש להם על מה שיסמוכו, כוונתו לרבינו הרא"ש, שהזכיר שכך הוא מנהג אשכנז, למעך הסירכות ביד, וכך לבדוק אם מדובר בסירכא או בריר בעלמא. וכן פסקו להקל המהרש"ל והש"ך ועוד רבים. ובשר כזה שאין בו סירכות כלל נקרא בשר "חלק", ובשר שנמצאו בו סירכות שנמעכות ביד נקרא "כשר", ואם אינן נמעכות אפילו ביד, הבשר מוגדר "טרף".

והדבר ברור, שהספרדים ובני עדות המזרח, אשר קבלו עליהם הוראות מרן הבית יוסף, מחויבים לזהר מאד בדבר זה, להחמיר שלא לאכול מבהמה שנמצאו בריאתה סירכות ואפילו אם הן דקות כחוט השערה. **ורבותינו הספרדים החמירו בזה מאד.**

ואחד הדברים היסודיים שעמד עליהם מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל ותיקנם לכל ישראל, שהיה עומד ומזהיר הרבה מאד, שישמרו הספרדים, וכל מי שיראת ה' נוגעת אל לבו, שלא

לקנות מן הבשר שאינו "חלק" ממש! משום שלדעת רוב הפוסקים, ועל צבאם מרן השולחן ערוך, יש בדבר נגיעה באיסור תורה, ובאכילת טריפות. ואף מה שנהגו להקל בזה באשכנז, לא היקלו בזה אלא מחמת שעת הדחק הגדולה שהייתה בימים ההם, וכמו שכתב הרמ"א, שהיא קולא גדולה מאד, אבל בזמן הזה שהבשר החלק מצוי בשפע, ראוי ונכון מאד גם לבני אשכנז, להחמיר בדבר, שלא לקנות בשר, אלא שהוא "חלק", שנבדק כדת וכהלכה.

ונציין במאמר מוסגר את מה שכתב מרן בשו"ת "אבקת רוכל" (סימן רי"ב) שם נשאל לגבי קהילה אשכנזית שבאו לגור בקהילה ספרדית, אם הם צריכים לקבל את מנהגי הקהילה המקומית. ויש לכך השלכות על מנהגי האשכנזים בא"י בימנו בכלל ולגבי סירכות בפרט והוא מכריע כך: "כיון שאלו קדמו קביעותם בעיר (הספרדים), כל הבאים לדור שם (האשכנזים) טפלים הם להם...הגם כי אחר כך באו עוד אשכנזים אחרים ונתווספו על הראשונים, לעולם הספרדים מרובים ואפילו אם היו מתרבים האשכנזים על הספרדים **צריכים האשכנזים לנהוג כמנהג הספרדים לפי שהאשכנזים הראשונים שבאו בטלו לגבי הספרדים ההם והיו צריכים לנהוג כמנהגם כמו שהוכחתי. אם כן הרי הם כולם כספרדים וכל האשכנזים הבאים אחר כך בטלים לגנם**".

חשוב להבין כי אחוז הבהמות שנמצאים ללא סירכות הן סביב 7%-13% בלבד! זאת אומרת שעל כל 100 שנשחטות רק 13 מקסימום יכולות להיות בגדר "חלק" (אם לא מצאו בהן פגמים אחרים).

אך שמענו עדויות של שוחטים שהיו במשחטות שונות בארץ ובחו"ל, שיש בדצי"ם שמקבלים באותו המפעל בהמות מאותו מגדל, והם מוצאים תחת ידם כמעט 50% "חלק"?! ואיך ייתכן הדבר אם לא שהם מנתקים סירכות בכוונה, כדי להגיע לאחוז הגבוה והחריג הזה? (שיש לו משמעויות כספיות עצומות). זאת אומרת ש50% מהבהמות מהשחיטות שמתהדרות באחוזי ה"חלק" הגבוהים בשחיטתם, הם כבר טרפות רק על הפגם הספציפי הזה! ואנו משלמים את המחיר הגבוהה עבור תוצרת זו תרתי משמע.

בדיקת הסכין

אחד החלקים החשובים ביותר בכל תהליך השחיטה הם הסכינים ובדיקתם. על פי נהלי הרבנות הראשית בדיקת סכין מתבצעת בעופות שנשחטים ל"חלק" כל 5 דקות. ב"מהדרין" כל 8 דקות. וב"כשר" כל 10 דקות (וזוה בתיאוריה עפ"י הנהלים).

ב"חלק" בודק הסכינים צריך לבדוק את הסכינים על הרמפה לפחות כל רבע שעה. אך בפועל הדבר הזה כמעט לא מתקיים בכשרויות רבות, ורק אחרי כחצי שעה כשמתחלפים השוחטים בודקים את הסכין (אחרי שחיטת מאות עופות).

יש כאלו שבודקים רק אחרי חצי יום עבודה (4 שעות), ויש כאלו שאחרי יום עבודה שלם (8 שעות) ויש כאלו שלא בודקים כלל. וגם אם מוצאים פגימות בסכין, לא זורקים חלילה את כל העופות, אלא מבקשים מהשוחט פשוט לחליף סכין...לא מטריפים את העופות שהתערבבו כבר בשאר העופות הכשרים והיו אמורים בשל כך לפסול את כולם משום שההפסד הכספי הוא גבוה מאד. צריך להבין שהשוחט או האחראי מעליו נדרשים ליראת שמים עצומה ואף לאומץ מיוחד, בכדי לבוא לבעל הבית ולהגיד לו שהוא הולך להפסיד כאן הרבה כסף בגלל הפגמות.

טבע הדברים היה צריך להיות, שברור שמורידים עופות ומסמנים כ"טרף" כאשר יש פגימות, אך הטבע היום לצערנו ברוב המקומות הוא, שברור שלא מפסידים כסף ולא מתלוננים ומעירים, כי מי שמתלונן ימצא את עצמו יחטוף! (או צעקות או פיטורין או אף באיומים על חייו ושמעתי בעצמי עדויות על כך).

השו"ע כותב שצריך לבדוק **בין כל עוף לעוף ובין כל בהמה לבהמה** ואם השוחט מצא פגימה ולו הקטנה ביותר כמו שאומר ה"אור החיים" הקדוש בספרו "פרי תאר" שגם פגימה בהרגשה (ולא נראית בעין) זו גם פגימה דאורייתא. והבדיקה הזו צריכה להיות בישוב הדעת וצריך יראת שמים בשבילה וכמובן הרגשה. צריך **חוש הרגשה מיוחד** ומי שאין לו את זה לא יכול לבדוק סכין – חד משמע! וישנם הרבה כאלו שמינו אותם בשביל פרנסה או בגלל שהם קרובי משפחה וכו'...ואם אין חוש ואין הרגשה – **אין שחיטה כשרה!**

וכתב השו"ע יו"ד סימן י"ח סעיף י"ז: "...והרבה צריך ישוב הדעת ויראת שמים לבדיקת הסכין, הלא תראה כי יבדוק אדם פעמים שלוש ולא ירגיש בפגימה דקה ואחר כך ימצאנה, כי הכין לבו באחרונה **ובחינת חוש המישוש כפי כוונת הלב**". (ואם לא מתכוונים למצוא...לא מוצאים).

כיום בפועל לא בודקים סכין בין כל עוף לעוף, וה"כף החיים" אמר שכיוון שיש בזה מחלוקת יוצא שלא עושים כך לכתחילה "נמצא דדבר זה בפלוגתא שניא (האם אפשר לבדוק רק בסוף כמות של שחיטה או בין כל אחד ואחד) אין לעשות כן לכתחילה, אלא **בעת הצורך**. ואפילו בעת הצורך לא נהגו כן אלא בעופות **ולא בבהמה**". כעת תגידו לי האם השיקול הכלכלי של בעל הבית שרוצה שישחטו כמה שיותר עופות נחשב "עת הצורך"?

יוצא מכאן, שכל מי שעושה כך העופות הם בדיעבד. ואם הם בדיעבד אז המקסימום של רמת הכשרות היא "כשר", לא "מהדרין" ודאי לא "גלאט".

בבדיקה עצמה צריך לבדוק גם את הלהב של הסכין וגם את שתי הצדדים שלו על הציפורן והבשר בהולכה והבאה על מנת לראות שאין בסכין כל פגם (סה"כ 6 בדיקות). פעם היו בודקים 12 בדיקות בהולכה ובהבאה על הלהב, שתי צדי הסכין על הציפורן **וגם על הבשר**, היום עושים רק שש בדיקות על הציפורן, כי אנחנו לא בקיאים למצוא פגימות על הבשר. ועל עניין זה מספרים שה"אור החיים" הקדוש עלה לירושלים הוא לא אכל בשר, כי טען שלא בודקים את הסכין על הבשר כנגד דין הגמרא. אח"כ כתב בספרו שכנגד הבשר יש בחוד הציפורן ועובי הציפורן. זאת אומרת שמשכיבים את הציפורן על הסכין זה נחשב כנגד הבשר וכך יוצאים ידי חובה ורק כך אכל בשר.

יש כאלו שבודקים רק על חוד הסכין ורק בהולכה והובאה (2 בדיקות בלבד במקום 6), והם סומכים על כך שהפוסקים כותבים שלסכין יש חזקת כשרות. אבל אם יש בסכין איזו הרגשה (הנובעת מפגימה) ומחזירים אותה להעמדה (השחזה) על האבן, אז כבר אין לה חזקה ואז צריך לעשות את כל הבדיקות ואם לא עושים...זו בעיה לאכול משחיטה כזו. ה"אור החיים" הקדוש אומר, שמי שמזלזל במצווה אחת ממצוות התורה אנו בטוחים שהוא לא ירא שמים ולא יכול לבדוק את הסכין.

כמובן שלבד מיראת שמים וישוב הדעת, צריך לשחוט **בזמן שהוא ערני** ולא אחרי ששתה אלכוהול כי כך אבריו כבדים עלייו ויכול לעשות "דרסה" (שהיא אחת מחמשת הדברים

שפוסלים בשחיטה הלכה למשה מסיני) – זאת אומרת שהוא לוחץ את הסכין במקום לעשות הולכה והבאה ופוסל את השחיטה.

כמו כן, שוחט צריך לדעת להעמיד את הסכין (להשחיזה כראוי), ע"מ שהסכין תהיה ללא פגימות גם לפני השחיטה וגם לאחריה. בזמנינו שהשחיטה מרובה, והשוחטים עובדים כמה שעות תוך שהם מחליפים לסירוגין זה את זה בשחיטה, פשיטא שאינה דומה בדיקת הסכין של השוחט לפני שהתחיל לשחוט, לבדיקת הסכין לאחר שכבר שחט כמה מאות עופות. וכבר העיר ה"בית דוד": (סימן י"ח סעיף יב' בעמודי הבית) **"לא יבדוק הסכין בשעה שהיד עייפה מהשחזת הסכין וכיוצא בו"**, ואע"פ שהשוחט נאמן על בדיקת הסכין, שהרי עד אחד נאמן באיסורים והוא ירא שמים מרבים, כבר נהגו בכל תפוצות ישראל לעשות כל השתדלות אפשרית **שהשוחט לא יסמוך על עצמו**".

והדברים מובאים גם בשו"ת אגרות משה: (יו"ד חלק א' סימן קכ"ז ד"ה "והנה כלי") **"מ"מ החרדים לדבר ה' מחמרים אף עתה לכל הפחות שיהיו שנים ולא יסמכו על דין שנאמן באיסורין"**.

וכבר נהגו בכל המשחטות המהודרות ש"בדיקת הסכינים" לפני כל יציאה של השוחט לשחוט, מתבצעת ע"י "בודק סכינים", שהוא שו"ב מומחה בבדיקת סכינים **שאינו עוסק בשום מלאכת כפים**, וידיו קלות, והוא שבודק ומאשר כל סכין.

כמובן שבודק הסכינים לא יכול לרעוד בידיו או להיות עייף וחלש אחרת הוא לא יכול להרגיש את הפגימות. ואחרי שעות רבות של עבודה, ובמיוחד עם הוא עובד מעבר למה שמותר בחוק, ודאי שהוא לא יכול להרגיש אף פגימה. (וכמו שאצל נהגי המשאיות לדוגמא, השתרשה נורמה של עבודה מעבר לשעות המותרות לנסיעה ללא מנוחה בכדי להרוויח עוד כסף, תחום השחיטה אינו שונה. ומי שצריך כסף עובד מעבר למותר ושחיטתו ובדיקתו בהתאם, כלומר שהוא ודאי מוציא תחת ידו נבלות וטריפות!)

כמו כן **אסור לבדוק את הסכין כאשר היד קרה, כי היא חסרת תחושה**. ובמקומות רבים בארץ ובעולם כאשר רוצים להספיק לשחוט הרבה, מתחילים את מלאכת השחיטה 5 בבוקר כשקר מאוד ואפילו בימות הקיץ פעמים שקר בשעות הללו, ולא כל שכן בחורף ואז ישנה בעיה לבדוק את הסכינים.

כמובן שיש לשטוף את הסכין לפי הבדיקה, כי יכול להיות שכאשר משחיזים את הסכין, אפרורית של אבן ההשחזה תסתום את הפגימה והיא לא תתגלה.

בשחיטה ברמה של "כשר" או של "מהדרין" קשה מאוד למצוא את העופות שנשחטו עם הסכין הבעייתית, מאחר ועל עמדות השחיטה נמצאים מספר גבוה של שוחטים וממילא ה"ליין" עובד במהירות יותר גבוהה, ואז גם אם ימצאו העופות הבעייתיים המשחטה לא תאפשר לפסול כמות כזו גדולה של עופות.

בשחיטת "חלק" המתבססת על "לכתחילה" נמצאים רק 3 שוחטים על ה"ליין" והמהירות היא של 36 עופות לדקה ואז קל מאוד למצוא את העופות הבעייתיים ולהורידם מהפס. (יש מפעלים שמסמנים על המסוע בצבעים עופות של כל שוחט וכך יותר קל לאתר עוף עם בעיה ולהסירו מהפס).

לצערנו היום לא הולכים אחרי מה שכתב מרן בשו"ע יו"ד יח יא: "השוחט בהמות רבות או עופות הרבה צריך לבדוק בין כל אחד ואחד, שאם לא עשה כן ובדק באחרונה ונמצאת סכין פגומה הרי הכל ספק נבלות ואפילו הראשונה".

אומנם התיירו לשוחט שיבדוק בערבי שבתות וימים טובים בגלל העומס ודחק הזמן בין כל אדם ואדם (כגון: בערב יוה"כ), ואז כל אחד היה בא עם העופות שלו 10 או 20 וכו' והיה בודק ביניהם. אך היום כמעט ולא מצוי בדיקת סכינים מתחת ל30 עופות... אלא המצב

המצוי במשחטות הגדולות כפי שכתבנו לעיל, שבדיקת הסכין נעשית רק אחרי חצי שעה של שחיטה בה נשחטים כמה מאות עופות... ואז אם מוצאים בעיה בסכין, מוצאים כל מיני קולות להתיר את העופות. לדוגמא: שמים בליין של השחיטה מראש שלושה שוחטים, ולמה?

שאם תמצאה פגימה באחד מהם, יוכלו להגיד כלל ידוע בהלכות איסור והיתר - "חד בתרי בטיל", זאת אומרת שאם ימצא פגם בסכין של אחד מהשוחטים, במקום להטריף את כל מה ששחט, יסמכו על כך ששני השוחטים האחרים שחטו כהלכה, ומאחר ויש כאן שניים כנגד אחד, אז גם מה ששחט באיסור הופך להיתר והוא נחשב "כשר". אבל איך אפשר להגיד שזה "חלק" בדבר שהוא לא לכתחילה, אלא יש בו ספק והיה צריך שאלת חכם?

מהירות השחיטה

השחיטה בימנו נעשית במהירות עצומה בגלל שרוצים להספיק הרבה, בבתי מטבחים גדולים שוחטים אפילו **100,000 עופות ביום!** ולכן תבינו לבד שאי אפשר להקפיד יותר מידי. בדקה שוחטים בין 30-12 עופות. במהדרין אומרים ששוחטים 12 בדקה אבל מגיעים בדרך כלל ל-15. בקר שוחטים 70 לשעה ויש כאלו ששוחטים 100 ו-130 לשעה. כך יוצא שבמשמרת קצרה שוחטים 400 ראשים. ואם אמרנו שנצרכת בדיקה בין כל שחיטה, יוצא שבדק הסכינים בגלל ריבוי הבדיקות, יכול זלזל בבדיקה הסכין ולבדוק רק בהולכה לדוגמה או רק צד אחד וגם מכשלות בדבר הזה אינן נדירות כלל.

על אף שבשו"ע ובשאר הפוסקים אין הגדרה מהי מהירות השחיטה הרצויה ומה מוגדר כחריגה, מכל מקום חובה להקפיד שהשוחט יעשה מלאכתו – מלאכת קודש... בנחת. ויש להרחיב בנושא מהירות השחיטה, כי כאן קיימת הטעיה של כלל הציבור, היות והרוב לא מתמצאים בפרטים הקטנים שהם הקריטיים בשחיטה.

יש רבני משחטות שמתפארים בכך, שהתקן אצלם הוא כעשר עופות בדקה בלבד לכל שוחט. ולכאורה שחיטה זו אמורה להיות כביכול מהודרת מאוד. אלא שמי שמתמצא ברזי המקצוע יודע, שהעיקר חסר מן הספר. כי שוחט מומחה מסוגל לשחוט כ-17 עופות בדקה ויותר (מחמת שעצם פעולת השחיטה יכולה להתבצע "כהרף עין") וכשהוא מתבקש לשחוט רק 10 עופות בדקה ועליו לעבוד לאט, יוצא שעליו להחזיק בעוף זמן ארוך יותר ומשקל העוף מכביד על ידו, ובכדי למנוע זאת עלול השוחט לשחוט את העוף מהר, ואח"כ לנוח בין עוף לעוף. נמצא שלמרות שהתפוקה היא רק עשר עופות לדקה, מהירות השחיטה בפועל היא כ-3 וחצי שניות לעוף, בדיוק כמו הספק של כ-17 עופות בדקה... ומה הועילו חכמים בתקנתם?

לכן צריך להקפיד לא רק על מספר העופות שהשוחט שוחט בדקה שהוא מקסימום 12 עופות לדקה, אלא עיקר הדגש מושם על עצם ביצוע השחיטה - תנועת הסכין "בהולכה והבאה" - בנחת, ב"שחיטה מפורעת", וב"תקיפת אגודל" בנחת, וכל שאר ההידורים הקשורים לעצם עבודת השחיטה.

הגורם הישיר המשליך על מהירות השחיטה הוא התשלום! מאחר ובעל המשחטה משלם לשוחט לפי מספר העופות הנשחטים (בערך 25 אג' ליח'), יש לשוחט אינטרס לשחוט מהר יותר דבר שיוצר בעיות כגון: חשש ל"דרסה" וכו'. בעלי המשחטות אף **זורשים שוחטים מהירים** כי הם משלמים לשאר העובדים מסביב (בד"כ ערבים) לפי שכר חודשי ולכן הם רוצים שהם יספיקו לטפל בכמה שיותר עופות באותו השכר. כך שמי

ששוחט לאט, ודאי בשחיטת רבנות וגם בבדצ"ים מסוימים...לא יאריך ימים במקצוע. **ופעמים אף ממנים אדם מיוחד, שתפקידו לדאוג שהשחיטה תעשה במהירות אצל כל השוחטים.**

איני רוצה להאריך בדברים, אך רק על מנת להמחיש למה גורמת המהירות, אציין כי ראיתי עדות של שוחט בחו"ל שאצלם עבדו במהירות מסחררת של 3600 עופות לשעה (אינני יודע כמה שוחטים היו). הגויים במקום היו רשעים גדולים, ובזמן שהשוחט היה בודק את הסכין או בכל רגע אחר שהשוחט היה מזיז את עינו משולחן השחיטה, **הם היו תולים תרנגולות חיים על המתלה שתולים לאחור השחיטה.** המשגיח היה תמיד מגיע בריצה לחדר השוחטים וצועק, איך זה יתכן שיש פה עופות שכלל לא נשחטו בצוואר? הוא היה מגיע ומראה לשוחטים שהוא מצא עופות שכלל לא נשחטו. ואז העמידו משגיח שבדק אם העופות נשחטו בראשם, **ובכל זאת המשגיח לא הצליח להתגבר על המכשלה הזו, ואותם הגויים הצליחו להחדיר עופות חיים.** ואם אתם חושבים שזה סיפור שקרה רק פעם אחת ורק בחו"ל, הנכם טועים, כי זהו פרי הבאושים של השחיטה המהירה. שבראש מעינה הצד הכלכלי ולא ההלכתי.

צומת הגידים בעוף

"צומת הגידים" הוא מקום ברגלי הבהמה והעוף בו נפגשים מספר גידים (16). מוס בצומת הגידים הוא אחד מהטריפות האוסרות את העוף או הבהמה מאכילה מן התורה משום "נטולה". **ואם נפסק רובו של אחד מהם היא נחשבת טריפה.** בעבר "צומת הגידים" נחשב "מיעוט שאינו מצוי" ואינו נבדק כלל, אך מחמת הסיבות שיפורטו מטה "צומת הגידים" נחשב ל"מיעוט המצוי" המחייב בדיקה.

א. מגדלי העופות מפטמים אותם ונותנים להם הורמוני גדילה, כדי שיגדלו מהר ויבואו למשקל הראוי לשחיטה (בערך 2.5 ק"ג) בזמן קצר. בעקבות זאת אין פרופורציה נכונה בין משקל הגוף לעובי הרגלים, והגידים אינם עומדים בנטל.

ב. הגידול הצפוף בלולים אינו מאפשר לעופות ללכת במידה המספקת כדי לפתח את שרירי הרגלים ושוב העומס נופל על הגידים שנקרעים.

ג. על פי הוראות משרד הבריאות העופות מקבלים זריקות וחיסונים שונים ישירות לתוך הרגל, והמחט עלולה לפגוע לעיתים בגידים. וכן ישנו נגיף בשם AVIAN REOVIRUS הגורם לבעיות ב"צומת הגידים".

ד. העופות צריכים ללכת על מצע של נסורת, מכיוון שאם לא כך, הם מחליקים פעמים רבות על הפרשותיהם דבר שגורם למתיחות חוזרות של הגידים וקריעתם. ולעיתים המגדלים חוסכים בנסורת...

ה. הנדסו גנטית את העופות כך שרגליהן יהיו קצרות יותר וזאת ע"מ שהמשאיות שלוקחות את העופות יוכלו להכניס בגובה יותר ארגזים עם עופות דבר שיחסוך בעלויות השינוע. והקיצור הזה בכמה ס"מ בודדים, בנוסף לכך שרגל עצמה צעירה וחלשה ביחס למשקל הגוף, יוצר בעיה גדולה וקרעים בצומת הגידים.

בכשרות הרגילה אין בדיקה של צומת הגידים!

ההכשרים המהודרים יותר בודקים את העופות באחד משני האופנים: יש שבודקים זאת על ידי מישוש חיצוני, ובאופן זה לא ניתן להבחין בבדיקה בעת הקניה, ויש שחותכים מעט בבשר העוף במקום הגידים ובודקים שם ידנית ע"י הכנסת האצבעות, דבר שניכר לעין בעת הקניה. יש סוברים שהבדיקה בזמנינו היא חיוב גמור (ראה ס' דברי סופרים להרב יברוב מראשי השחיטה בבד"ץ שארית ישראל טריפות סי' נו). כי בימנו **בעיית צומת הגידים היא ודאי בגדר "מיעוט המצוי"**.

"מיעוט המצוי" הוא הרף שמחייב אותנו לבדוק **בכל העופות** טריפה מסוימת, כאשר היא נמצאת באחוזים מסוימים, ויש בדבר מחלוקת הפוסקים:

הריב"ש כותב עד מחצה, כלומר: אם 49% הם בעיתיים אז צריכים לבדוק את כל ה-100%, ה"**משכנות יעקב**" פוסק שאם נמצאו 10% עם הפגם, צריכים לבדוק את הפגם בכל ה-100% וכך פסקו גם רוב האחרונים, הרב ואזנר ב"**שבט הלוי**" כותב שמספיק 5% בעייתיים בשביל להגדיר "מיעוט המצוי" דבר שיחייב בדיקה של כל ה-100%.

להלכה רוב הפוסקים הסכימו לדעת ה"**משכנות יעקב**" ש"מיעוט המצוי" זה 10%. אך בשחיטות מהודרות בודקים מ-5%.

למעשה, בהכשר הרבנות הראשית עצמה יש שלושה מדרגים: "מהדרין חלק" – בו יש פתיחה של צומת הגידים, "מהדרין" – בו מסתפקים במישוש חיצוני, ו"כשר" – בו סומכים על חזקתו של העוף שאינו טרף. ההכשרים המהדרים יותר **פותחים תמיד** את צומת הגידים בכל העופות (ומוצאים שם לא מעט עופות עם גידים קרועים...אז איך יש כאלו הטוענים שאין כאן "מיעוט המצוי" ואינם בודקים כלל?).

כנ"ל לגבי בדיקת ריאות בעופות בכשרות הרגילה **שאינה מתבצעת כלל**, כי סומכים על חזקת כשרות. יש רבנויות שאומרות שהן בודקות במראית עין (לאחר שחיטה)...ואיך אפשר לדעת בכלל אם יש בעיה במראית עין...האם יש להם עיני רנטגן? אם לא בודקים – לא רואים! ואם לא בודקים – נכשלים!

בדיקת פנים (בבהמה בלבד)

בבתי המטבחים לבד מהשוחטים ובודקי הסכינים ישנם בעלי תפקידים נוספים, אחד מהם הוא "בודק הפנים". בבדיקת הפנים נהוג בבתי המטבחים לפתוח פתח באורך של כ-15 – 20 ס"מ בעור הבטן ובבשר החופה את רוב הכרס. הבודק מכניס את ידו בין טרפשו (סרעפת) הכבד ובין בית הכוסות, ובודק האם יש הדבקות בין בית הכוסות לטרפשו, שמרמז הדבר על מחט שהייתה, או נמצאת נעוצה בדופן בית הכוסות.

אחרי בדיקה ראשונית זו, פותח השוחט פתח צר בטרפשו הכבד, מכניס את אצבעותיו דרכו ובודק אם יש סירכא בסביבה. לאחר מכן מרחיב את החור ומכניס את ידו לתוך חלל בית החזה. מישוש הריאה מאפשר לבדוק את הפרטים הבאים:

מבנה הריאה

הריאה עשויה חלקים שונים. חלקי הריאה הם שתי אונות גדולות (ריאה שמאלית וריאה ימנית) ועינוניתא דוורדא (נראית כמו ורד), אונות אלו מחולקות כדלקמן: אונא, שלוש אונות ועינוניתא דוורא מצד ימין ואונא ושתי אונות מצד שמאל.

לכל אונה יש מבנה מסוים וקבוע. הבהמה טריפה אם התחלפו האונות בצורתן או במספרן, בין צד ימין לצד שמאל. טריפה זו אינה שכיחה ביותר. יש מקרים בהם כל הבהמה היא להפך, כל האברים של צד ימין נמצאים בצד שמאל ולהפך. שכיחות הדבר היא בערך אחד לעשרת אלפים. אך מכיוון שניתן לבדוק זאת בקלות מבצעים בדיקה זו בכל שחיטה. ושמענו על מקרים בהם בדקו את הריאות שאין בהם סירכות ופגמים אחרים, אך לא שמו לב שמספר האונות שונה....

סירכות הריאה

תוך מישוש שטח הריאה החיצוני מרגיש הבודק כל סירכא (דבקה), תהיה דקה ככל שתהיה. מובן שאיכות בדיקה זו מצריכה ניסיון. על הבודק לזכור את מקום הסירכא. אם היא נמצאת בין שני חלקי הריאה, עליו להפריד בעדינות במקום חיבורה שאינו סמוך לריאה. יש הנוהגים לנענע את הריאה ולמשמש בסירכא, טענת הנוהגים כך היא שסירכא נעשית בעזרת המשמוש חזקה יותר ואף על ידי התנועה לא תקרע.

בועות וטינרים

בדיקת פנים זו מאפשרת לבודק להרגיש אם יש שינוי במבנה בשר הריאות, הן אם השינויים רכים כבועות, מלאות נוזל, והן אם יש שינויים קשים כגושים. גושים קשים נקראים טינרים (הסתיידות של בועות, ללא נוזל תוצאה של מחלת נשימה).

בדיקת חוץ

לאחר שבדק הפנים מסיים את עבודתו, הוא מסמן אם מצא ממצאים ומעבר את החלקים לבדק החוץ. בודק החוץ מוציא את הריאה החוצה ומסתכל על כל חלקיה. הסתכלות מאפשרת לרוב, מידע טוב יותר מהמישוש על השינויים בריאה. הסתכלות זו חשובה בעיקר כשנמצאת ריעותא (כשכבר בבדיקת הפנים נמצא משהו העשוי לרמז על טריפה) מסוימת בבדיקת הפנים.

לאחר ההסתכלות יש הנוהגים לנפח כל ריאה ויש שאינם מצריכים ניפוח, אלא אם כן ישנה ריעותא בריאה. במידה וישנה ריעותא וחשש לנקב, בודקים אם יש דליפת אויר דרך הנקב, באמצעות מים. יש המורידים את הסריכות ובודקים מתחתן אם יש בצבוץ, כתוצאה מנקב (אשכנזים בלבד).

הוויכוח בין המתירים להסרת הסרכות ובין המתנגדים לכך הינו ויכוח שנשאר ההבדל העקרוני שבין השחיטה הספרדית לאשכנזית. חלוקי הדעות הם כה יסודיים עד שקהילות אשכנזיות רבות החליטו להחמיר ולאכול רק בשר "חלק" או "גלאט", שפירושו הוא שבא מבהמה שהריאה שלה הייתה חלקה לגמרי ולא משמשו בה סרכות.

ניקור (בבהמה בלבד)

ישנם חלקים רבים בבהמה שצריך להסיר מהם חלב וגידים מסוימים שאסורים מהתורה **באיסור כרת**, ביחוד בחלקים אחוריים כמו: "סינטה" ו"פילה" שיש צורך לנקר אותם, כלומר להוציאם. וחלב בכבד ובטחול וחוטאי דם בלשון וכו'.

צריך לדעת שמלאכה זו היא הקשה ביותר והמומחיות הנדרשת בכדי להיות מנקר היא עצומה. זה לא דבר שאפשר ללמוד בתיאוריה ומספרים, אלא רק בקבלה של איש מפי איש. והאמת היא שגם מי שעוסק בנושא השחיטה כשוחט או בודק לרוב לא בקיא בהלכות המסובכות של הניקור ויודע להבדיל בין חלב אסור למותר. (ומי שרוצה יכול לעיין בספרו של הרב מרדכי גבריאל מלאכי שליט"א – ספר הניקור הלכה למעשה ויראה עד כמה מלאכה זו קשה מסובכת ומורכבת).

המקרים נתפסו בשר לא מנוקר ע"י הרבנות ואחרים הם רבים. ואפשר לכתוב ספרים שלמים רק על כך. ולכן מי שהוא ירא שמים אמתי, ירחיק עצמו מבשר בהמה בכלל ואכילת חלקים אחוריים בפרט. וכבר שמענו על מנקר שעבד 30 שנה בתחום והוחזק כמומחה אך לא עשה את עבודתו כהלכה והכשיל באיסורי כרת... מי יודע כמה יהודים?

צריך לדעת שאכילת חלב מביאה את האדם לכפירה, כמו שראינו אצל משיח השקר שבתאי צבי יש"ו שמובא ב"תורת הקנאות" לר' יעריב מעמדין זצ"ל, ששבתאי צבי יש"ו לקח מניין והאכיל אותם חלב הכליות שהוא איסור כרת וברך על זה: ברוך אתה... מתיר איסורים".

צרירות דם

צרירות דם הינה שטף דם פנימי, הנוצר מתחת לעור בגלל מכה חזקה שהעוף קיבל. בעניין זה אין כלל הבדל אם המכה הייתה לפני השחיטה או לאחריה. המקום שבו נצרר הדם נאסר באכילה, וצריך להסירו לפני הבישול. דם צרור מצוי ביותר בחלקי עוף סוג ב' או בכנפיים וברגליים. אם מולחים את העוף עם הדם הצרור, נאסר כל אותו המקום.

לפיכך יש לחתוך את החלק הצרור במקום השחיטה. בדיעבד גם הלקוח יכול לחתוך בעצמו חלק זה, אולם לכתחילה אסור למשחטה לשווק עוף עם דם צרור. יש מהדרין לחתוך את קצות הכנפיים בהן נצרר לפעמים קצת דם.

הדחה ומליחה

בטרם מולחים את העוף או הבשר על מנת להוציא את דמם ע"י המלח, משרים אותם במים, כדי שהדם שנקרש יתרכך ויצא בקלות במליחה. לכתחילה צריך להשרות את הבשר או העוף כחצי שעה או מעט יותר, ורק בשעת הדחק, כגון: ערב שבת או כשיש אורחים ניתן להדיח ולשפשף את הנ"ל היטב (שהשחיטה קטנה).

פעמים שמענו שהשרו בשר כשר ובשר חלק באותו הדוד... ומאחר שה"כשר" לאשכנזים הוא "טרף" לספרדים (אם מדובר בסיכרא)... גם כל ה"חלק" הופך ל"טרף".

הטמפרטורה של המים לא צריכה להיות נמוכה, וודאי לא השריה במי קרח אז הבשר מתקשה והדם לא יצא טוב במליחה. ויש על זה מאבקים בין הווטרינרים שרוצים שהטמפרטורה תהיה נמוכה ע"מ לשמור על העוף והבשר מבחינה תברואתית, לבית המשגיחים שרוצים שהטמפרטורה תהיה כמה שיותר גבוהה כדי שהבשר יתרכך והדם יצא כדבעי במליחה.

בכשרויות המהודרות מקפידים שהטמפרטורה לא תרד מ-10-7 מעלות, אחרת הדם לא יצא. יש לדעת שאסור להשרות את הבשר יותר מעשרים וארבע שעות אחרת יש לו דין של **כבוש**, שזה כמו בישול ואז יוצא שהוא מתבשל בדם של עצמו ונאסר.

במשחטה תעשייתית המליחה נעשית בשיטת הסרט הנע, כאשר יש 4 מולחים על כל 60 עופות לדקה, ועליהם עומד משגיח. הם עובדים בזוגות, כאשר אחד מולח מליחה פנימית והשני מליחה חיצונית. ההוראות הן לא לחסוך במלח וכך המליחה נעשית כדת וכדין, ולית אתר פנוי ממלח בכל חלקי העוף. אולם זאת בתנאי שעור הצוואר אינו ארוך מדי. כי כאשר עור הצוואר ארוך, הוא מונע כניסת מלח לכל חלקי העוף. וא"כ יש צורך לחתוך את עור הצוואר קרוב לעוף ככל שניתן. תנאי נוסף למליחה מהודרת הוא ניקוי יסודי של העוף היטב היטב מבפנים. שלא יישארו בו חלקי פנים (כגון: כבד וחלקי אברים אחרים). שאיבת ואקום מבטיחה ניקיון מקסימלי.

כיסוי הדם (נוהג בחיה ועוף ולא בבהמה)

קודם השחיטה יניח עפר על הרצפה, וישחט על גבי העפר, ולאחר מכן יכסה את הדם בעפר. ונמצא שיש עפר למטה מהדם ועפר למעלה מהדם. ולמדו זאת בגמרא מסכת חולין (דף פג עמוד ב), מהפסוק 'ושפך את דמו וכסהו בעפר', עפר לא נאמר אלא בעפר [שיהיה הדם עטוף בעפר], ללמדך שהשוחט צריך שייתן עפר למטה ועפר למעלה. וכמובן שצריך לברך על "כיסוי הדם בעפר".

ישנן עדויות של אנשים שעבדו במשחטות שם לא היה עפר או חול אלא בוץ אם בכלל...

עדויות מגדולי ישראל

להלן תמלול של קטע משיעור מצולם של הרב בן ציון מוצפי שליט"א (ניתן לראות ביוטיוב – "הרב מוצפי כשרות ושחיטה מי מאכיל אותנו טרפות") וכך הוא אמר (בעניין הלכות שחיטה):

הרב: "ההלכות הללו פגשתי שוחטים שלא יודעים אותם... יודעים רק לשחוט".

שאלה מהקהל: "אז אחרי כל עוף נעשית הבדיקה הזאת?"

הרב עונה: "לא".

השואל: "אז יכול להיות שהאנשים אוכלים טרף?"

הרב עונה: "הכל יכול להיות... הם שוחטים תעשה חשבון, יש בדצ"ים שוחטים 36 בדקה תכפיל 36 כפול 60 זה 2160. תכפיל כפול 4... 8600, זה יום עבודה קצר, זה משמרת קצרה.

יש משמרת של 8 שעות...אז תאר לך יש 16,000 עופות הוא יבדוק אחד אחד?...מי בודק? **לא בודקים!**

השואל: "אז איך מגלים?".

הרב משיב: "אני הייתי בצפון, לא אגיד לכם איפה. כי זה מיד אפשר לדעת מי ומה, ויגידו שאני מטיל פסול באחרים. גילתי באיזה מקום שם בצפון, מכונות מאד משוכללות, זה הכל הוא מפרק לך, אפילו את השניצל אתה לא צריך לנגוע ביד. זה נגמר, השניצלים ישר לתוך צלחות ועטופות עם חתומות עם הכל, **משגיח אין, העיקר חותמת יש. וכולם ערבים וערביות. וגילתי שם שליש מהעופות עדיין הריאות היו בתוכם, לא בדקו את הריאות!!...ראיתי שם את הריאות שלי, התברר שזה באופן שיטתי."**

להלן תמלול נוסף של **הרב בן ציון מוצפי שליט"א** (ניתן לראות ביוטיוב "הרב מוצפי – בעיות במשחטות מסקנה – שחיטה קטנה"):

"בכשרות זה שוד ושבר מה שקורה. קודם כל למה בדצ"ים צריך? אין שום הצדקה לבדצ"ים האלו שמוכרים במחירים מפולפלים, זה סתם זה בגלל שהם לוקחים בכיסים שלהם. יש הבדל גדול – אמת במחיר בין בד"צ ולא בד"צ לבין רבנות ואני אגיד לך למה.

מפני שעוף של רבנות, סליחה שאני אומר את זה, יכול להיות....אני שאלתי פעם את השוחט. אמרתי לו: תגיד בדקו לך את הסכין? הוא אומר **4 שעות אף אחד לא בדק לי פה סכין...אז הוא יכול לעבוד?**...והשוחטים שמביאים...שוחטים ככה מתחילים לפעמים מתלמדים, אז הם בכמה פרוטות עובדים לך. אבל אתה בתור בד"ץ אתה לא יכול לקחת שוחט אם הוא לא עבר כבר 5 שנים של ותק. וגם שיש לו מוניטין שאני יודע שהוא תלמיד חכם וירא אלוקים. עכשיו זה עולה המון כסף. ברוב המקרים הוא לא ירושלמי אני צריך להביא אותו מאשדוד, ביתר....אז הוא צריך לקבל תוספת בהתאם....אז זה כבר מכפיל את המחיר.

אחר כך הליין עצמו. בליין שלהם לך תראה, 60 בדקה אני אומר לך, לא מספר לך סיפורים, אני ראיתי, **אני ביקרתי בכל המשחטות שבארץ, בכל המשחטות.** יש היום, זה הכל ממוחשב. אתה יושב בחדר מחשבים ורואה. אתה רואה יש 2 ליין, יש אחד יש 64-68 בדקה אתה רואה יש לך מחשב והשני ארבעים וכמה...אתה יודע איזה מהירות זאת?

זאת אומרת הם שוחטים קרוב ל 100-120 עופות בדקה...**אז אתה מבין שזו לא בדיקה ולא כלום.** עכשיו, אין בדיקת ראות בשום פנים ואופן, והם אומרים (שבודקים מדגמית) אחד ל 100 וזה שקר זה אחד ל 1000. אח"כ אין בדיקת צומת הגידים, שיש בעיה עם צומת הגידים. הרבה פעמים יש טריפה של 7%-5% של צומת הגידים זו מחלה שיש בעופות. ועוד בלי סוף איזה צרות יש, עם המליחה יואו....אם אין פיקוח מה שקורה. בפרט בסוף היום כשגומרים את העבודה, אז הערבים רוצים ללכת הביתה – הכל בידיהם והקבלן הוא ערבי. הוא אומר לו "יאללה" אז הוא לקח את כל העופות זורק בראש הסולם, זאת אומרת אולי העוף יעמוד במלח 7 דקות עד 10 דקות, וזה יקרה עוף רבנות. אין בדיקה של צבירות דם שלדעת מרן אם העוף היה פצוע או יש בו טיפת דם, שמת מלח – לא נקרה שמלחת!

אז אתה חייב להעמיד משגיח מיוחד שזה עולה לך עוד כסף, וזה מייקר וזה גם מכביד על המערכת, והוא פוסל, הוא בודק את העופות. כל עוף שיש בו איזה צרירות דם הוא מוריד אותו. מוריד אותו מתמלא, עכשיו צריך לבוא פועל מיוחד לקחת את זה ולנקות את זה מחדש, להוריד את הצרירות דם או לקלף את זה. זה מכביד לך על המערכת. כל זה מכביד עוד, ומיקר ומיקר ומיקר.

עכשיו יש כאלו שלא אכפת להם, עכשיו יש בדצ"ים שיש להם מונופול, זה קרטל! הם קנו איזה סופרים, קנו איזה רשתות שיווק, או כל מיני קווי שיווק. היום זה הכל בידי תדע, בידי טיקונים – הכל! מי שיגיד לך אחרת, לא יודע מה מדבר! הכל ממש שולטים אנשי רשע על כל הענפים האלו, אז זה מחליטים זה המחיר.

עכשיו אתה בא, אם אתה תוריד את המחיר, אני רוצה למכור במחיר אפסי בלי רווח. מידי יקרעו אותך ישברו אותך, לא יתנו לך להיכנס לשום מקום. אתה לא יודע באיזה הלשנות ואיזה הפרעות, ואיזה מלחמות, הכל... הכל אלימות! אנשי העולם התחתון נמצאים. אז אתה לא יכול לעשות כלום, בקיצור שום דבר! מקסימום אתה יכול לעשות שחיטה פרטית לקבוצה שלך וזהו. מה שיעלה לך יעלה לך. זה בעופות, אחר כך כך בבקר. אנשים לא יודעים מה שקורה, אנשים קונים הכל: הודו, נקנקיות, יואו מה שהולך...או מה שמוכרים קבב. רוב הקבב תדע שיש היום בשוק, אפשר לאכול אותו עם חלב, באחריות אני אומר לך. הוא לא מכיל בשר בכלל, הוא מכיל במקרה הטוב פסולת של עופות. אני ראיתי פעם איך הם אוספים מהמכולה, את כל מה שנשאר מהעופות, את חלקי העצמות וחלקי הרגלים, ואת החלקי...לא רוצה להגיד האחרים של התרנגול שמורידים, עם הטינופת. את כל זה הם הולכים טוחנים, מוסיפים לו חומרי טעם ורייח, מוסיפים לו סויה, מוסיפים לו כל מיני חומרים מייצבים, וכל מיני חומרים משמרים, ועושים לך קבב, קציצות בקר, קציצות עוף, מה שאתה רוצה, הכל כיד...ואתה צריך להתמודד עם כל השוק הזה, יש להם את הבדצ"ים הכי טובים...מה נעשה זו המציאות!

מספר הרב יצחק הכהן רבין שליט"א (תמלול השיחה):

יש יבואנים שמביאים את החלקים האחוריים של הבהמה "סינטה" או פילה" יש שם 5 גידים: 3 של חלב ו2 של דם וצריך לנקר - זאת אומרת להוציא אותם. ויש אדם שזה התפקיד שלו. לפני שנה וחצי, יש אדם שמנקר כבר 30 שנה במקצוע והתגלה שהוא לא ניקר את כל הגידים והשאייר 2 גידים. הבשר בא לארץ, והוא בשר יקר מאד שמשווק בד"כ למסעדות יוקרה ובתי מלון. והרבנות כתבה מכתב ליבואן שאסור לו לשווק את כל ה"סינטה" וה"פילה" עד שינקרו את זה בארץ.

שזה הגיע לארץ עצרו את השיווק של זה והייתה מלחמה עם היבואן, בקשו שהוא יפשיר את כל הבשר וינקר את זה מחדש. אז המנקר הזה פנה לראש המנקרים בבני ברק הרב מחפוד ואמר לו שמעלילים עליו עלילות...אמר לו בסדר. הרב הראשי הרב לאו אמר לרב מחפוד שילך לבדוק את הסינטה והפילה לראות אם נשאר או לא נשאר גיד החלב.

הוא הלך ובדק וכתב מכתב שהכל כשר למהדרין מן המהדרין ואין שום בעיה. הוא לא כותב במכתב שהוא בדק את הסינטה מתאריך זה וזה...יכול להיות שהיבואן הביא לו בשר

מתאריכים אחרים שהמנקר הזה לא היה, אלא אחר. אז הוא לא בדק את הארגזים הספציפיים.

אז על סמך המכתב הזה הרב הראשי הוציא מכתב שאפשר לשווק את הבשר הזה. בדיוק נכנס מנהל מחלקת כשרות חדש, אמרתי לו: שמע, לפי דעתי ומנהל המחלקה הקודם ראה זאת שהבשר לא מנוקר, והמכתב של הרב מחפוד לא מתייחס לבשר הנדון או שבדק ולא מצא, אבל יש דבר כזה!

המנהל החדש הלך באמת לבדוק ולקח איתו את אחד המנקרים הכי גדולים בירושלים והוא הוציא לו את הגידים שהמנקר מחו"ל לא הוציא, אחד אחרי השני. והיום אפשר לתעד כל דבר, במקום הוא הוציא את הפלאפון והסריט את הארגז התאריך המפעל הכל. ומאותו היום קיבלו החלטה ברבנות שכל מי שרוצה להיות מנקר צריך לעשות אצלו סטאז' שיאשר אותו. ולכן לא שולחים יותר את המנקרים החדשים אל הרב מחפוד כיוון שראו שגם הוא בעצמו איננו יודע שום דבר.

ומקרים ועדויות על תקלות ומכשולות מכל הדורות אפשר לקרוא בספר של האדמו"ר מהאלמין "קול השחיטה" שנמצא ברשת האינטרנט, שם מספר על כל מה שראה בתחום 50 השנים האחרונות בכל העולם ובכל הכשרויות.

סיכום ומסקנות

במדינת ישראל כיום נשחטים מידי יום בין 800,000 ל 1,000,000 עופות. המגדלים חייבים לעמוד בקצב האספקה ולכן הגידול הלא טבעי-המהיר יוצר בעיות רבות. כמות זו גם יוצרת עומס אדיר על המשחטות שנאלצות לעבוד בקצב מסחרר כדי לספק את הסחורה, ולכן קשה מאד לקיים את הדברים הנצרכים לשחיטה כשרה וקל וחומר ברמת "מהדרין" או "גלאט".

מי שקרא את החוברת עד תומה, והבין את מקצת הבעיות שיש בתחום, לא יכול שלא להתעורר ולשאול את עצמו, האם הוא יכול להמשיך לאכול עוף או בשר מאותה הכשרות שהוא רגיל לאכול מבלי לבדוק את הדברים לעומקם בעצמו. ולא לסמוך על אמירות ש"הכל בסדר". גם את הבעיות שאני העליתי **תבדקו בעצמכם**, אל תקבלו שום דבר כמובן מאליו. אבל למי מכם יש זמן, כח ויכולת אמיתית לבדוק את הדברים בעצמו?

לכן, אם אתם חושבים שיש איזה שהוא סיכוי ולו הקטן ביותר, שבכל זאת יש בעיה בגוף כשרות זה או אחר, ושיתכן שרק אחוז קטן יוצא בטעות תחת ידם כ"טרף" ומשווק כ"כשר" אל תאכלו!!!

האם הייתם אוכלים עוף או בשר בכשרות ואיכות מעולה, אם הייתם יודעים שאחד מכל 10,000 עופות מורעל באופן ודאי?... זה אומנם סיכוי מאד קטן, אבל נראה לי שבכל זאת לא הייתם מסכנים לא את עצמכם ולא את משפחתכם.

אז מדוע לאחר שקראתם והבנתם את תמונת המצב בנושא, כאשר גופי כשרות רבים מוציאים תחת ידם בוודאות אחוזים ניכרים של נבלות וטריפות שזה **רעל לנשמה והרבה יותר גרוע מרעל לגוף**, אתם יכולים לאכול ולהאכיל אחרים רעל כזה....ואפילו אם האחוזים נמוכים מאד.

כולנו רוצים שיבוא כבר המשיח...אז מדוע הוא לא בא כבר?

הצדיקים ר' נתן אדלר והבעש"ט הקדוש זי"עא כתבו, **שעיקר עיכוב ביאת המשיח אך ורק בגלל השחיטה, שמאכילים את ישראל נבלות וטריפות ואם יתקנו זאת יבוא תכף ומיד!**

זה תלוי רק בנו!

שו"ת

שאלה: אני קראתי בעיון את כל המאמר שלך, והוא אכן האיר את עיניי בכל הנוגע ל"מסלול המכשולים" שעומד בפני עוף או בהמה, ע"מ שיזכו להגיע לצלחת שלנו עם חותמת כשרות אמתית. התרשמתי שאכן ישנן בעיות אליהן לא הייתי מודע כלל, ואינני מתפלא שעל רבות מהן לא מיידעים אותנו (כמו שלא מיידעים אותנו בבעיות שיש בכל גוף או ארגון). אך מצד שני, הלב מסרב להאמין שיש בעיות כל כך גדולות **בכל הכשרויות** בלי יוצא מן הכלל ואין פוצה פה ומצפצץ. היכן גדולי ישראל? איפה יראת השמים של ראשי הבדצ"ים? איך ייתכן כדבר הזה? למה כל אותם שעובדים בעסקי השחיטה לא אומרים לנו מה קורה שם? זה נשמע לא הגיוני ולא מתקבל על הדעת...כולם לא בסדר?

תשובה: ראשית, אני שמח שהצלחתי להאיר מעט את התחום האפור ולהבהיר ולו במעט חלקים מהתמונה של תחום כשרות הבשר והעופות. שנית, בזה שאתה מתעורר לשאול ויש לך רצון לדעת את האמת... כבר עשיתי את שלי מעבר להעברת האינפורמציה.

הרי ברור לכל, שאין לי עניין להטיל סתם דופי במערכת כשרות זו או אחרת, וודאי בכל תחום השחיטה התעשייתי סתם כך. אך צריכים להבין **שהדברים ידועים לכל מי שעובד בתוך המערכת**: לשוחטים, לבודקים, למנקרים, לבודקי הסכינים...לכולם!

אבל מאחר ומדובר כאן בעסק לכל דבר ועניין! ולא סתם עסק, אלא עסק בתחום שמגלגל מאות מיליונים בשנה...אף אחד מאלו שהכסף נכנס לכיסם לא יפצה פה...כי הוא מפסיד את פרנסתו והיו כאלו שרצו לדבר אך רמזו להם ופעמים אף נאמר להם במפורש שהם ישלמו בחייהם....אז מי ידבר?

נסה לבקש מכל גוף שחיטה, שיציגו לך את הבעיות בשחיטה שיש להם ואת הפתרונות...אתה חושב שהם יסכימו? אתה חושב שביוזמתם הם יודיעו לציבור על הפגמים שלהם, וודאי אם הפגמים הם רציניים או חוזרים על עצמם או כרוכים בהוצאה כספית גדולה כדי לתקנם....אל תהיה תמים!

גם בתחומים חשובים כ: ביטחון, בטיחות ובריאות מעלימים פעמים רבות פגמים שיכולים לעלות בחיי אדם, אלו דברים שמפורסמים בתחקירים שונים בכלי התקשורת חדשות

לבקרים ובדוחו"ת של מבקר המדינה ואחרים. ואתה חושב שהמערכת לא יודעת מהם בזמן אמת? היא יודעת טוב מאד!

אבל עד שאין נפגעים בנפש לצערנו, פעמים רבות אף אחד לא מדבר ופועל לשינוי. ותחום הכשרות לא שונה....סליחה, הוא כן שונה. **הנפגעים כאן הם לא בנפש, אלא בנשמה!!!**

שאלה: אז מה יקרה אם נאכל בטעות אוכל לא כשר? הרי אנחנו לא מושלמים ועוברים פה ושם גם עבירות....אז תהיה לנו לצערנו עוד עבירה?

תשובה: כתוב: "וְאִנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּ לִי אִם אַתֶּם קְדוֹשִׁים וּפְרוֹשִׁים מְשֻׁקְצֵי נְבִלוֹת וְטָרְפוֹת הָרִי אַתֶּם שְׁלִי וְאִם לֹא אֵינְכֶם שְׁלִי (רש"י שמות כב) – אתה מבין מה זה לא שלי? אתה יכול להגיד בתפילה בבכי ובכוונה: "אבינו מלכנו, אין לנו מלך אלא אתה" – אבל אתה משקר! כי אתה לא של הקב"ה יותר, הוא לא אבא ולא מלך עבורך! דע, כי מי שאוכל טריפות ונבלות לא עובר על עוד עבירה, כתוב בזהר הקדוש בפרשת משפטים שמי שאוכל מאכלות אסורות **צלם אלוקים מסתלק ממנו!**

אך מי שכן נשמר ממאכלות אסורות יש לו שמירה, כחנניה מישאל ועזריה שלא אכלו מפת המלך, ובזכות זה נצלו מגוב האריות.

השאלה היא, האם אתה מוכן להסתכן ולהוריד מעצמך ומבני ביתך את הצלם ששומר על האדם ועוד בזמן כזה שסכנה ללכת ברחובות, שיש פיגועים, תאונות ואסונות רח"ל...מי לא רוצה שמירה והגנה? מי המשוגע שייקח סיכון? איזה חייל יוצא לקרב בלי אפוד מגן וקסדה....רק חייל שרוצה למות. אז להוריד את הצלם של השמירה וההגנה במו ידיך?

שאלה: שמע, אני יהודי פשוט. אין לי יכולת, כח וזמן לבדוק את כל מה שכתבת. אני סומך על גדולי ישראל ואם הם לא עושים את עבודתם נאמנה, הרי שהעוון תלוי על צווארם ואני פטור!

תשובה: אתה צודק בכך שכל מי שלא עוסק בצרכי ציבור באמונה וגורם בכך נזקים ישירים ועקיפים לאחרים ישלם על כך, גם בעולם הזה וגם בעולם הבא. אבל עדיין...גם אתה תשלם!

תאר לך שעובד פשוט במפעל למשקאות, שם בטעות תרכובת כימית במינון שגוי במשקה והני"ל כבר שווק לחנויות ויכול לגרום לבעיות קשות במערכת העיכול. אתה קונה ושותה...ומשלם בהפניה לחדר מיון, באשפוז ובסבל רב! נכון שהוא טעה **ואולי** הוא ישלם בכך שיאבד את מקום עבודתו או **אולי** יתבעו אותו לדין (אם יגלו...) אך אתה **ודאי** תשלם בבריאות שלך! אם יש אנשים במערכת הכשרות שרק הכסף מעניין אותם והם לא יראי שמים זו לא רק בעיה שלהם, זו בעיקר בעיה שלנו הצרכנים, **כי אנחנו הנפגעים העיקרים!** להם אולי יהיה תירוץ בעולם הבא שהיה להם תאוה לכסף, ואנו מה נטען? שהיה לנו תאוה לאכול בשר או עוף...כמה דקות הנאה של ביס בשניצל!

שאלה: אתה רוצה שאני אלך ואבדוק עכשיו את כל המפעלים של השחיטה והשוחטים כו'? כי לי אין את הידע ולא את הזמן....ונראה לי שגם בשמים לא ישפטו אותי שלא עשיתי כן.

אתה לא מסכים איתי שזו דרישה לא סבירה מיהודי פשוט, לחקור ולהשתדל כל כך בשביל להינצל מעונש?

תשובה: נכון, לא ישאלו אף יהודי למה לא למדת הלכות שחיטה כדבעי ועשית ביקורות פתע במשחטות ביוזמתך. אבל ישאלו אותך, אם הבנת שככל הנראה יש בעיות (ואם קראת את המאמר ודאי הבנת שהמציאות לא פשוטה)...מה עשית עם זה? האם המשכת לאכול כרגיל או שניסית לברר על הכשר יותר מהודר או שחיטה קטנה עם סיכוי יותר גבוהה להימנע ממאכלות אסורות?

עשית משהו? שאלת? ביררת? טלפנת למישהו שמבין? או שהמשכת כרגיל ואמרת לעצמך שאתה סומך בעיניים עצומות על מערכות הכשרות?
אם יום אחד תשמע על רופא, שנתן **פעם אחת בטעות** תרופה לא נכונה או שעשה פעולה שהזיקה למטופל, האם תלך אליו אי פעם? נראה לי שלא!

אז מדוע שאתה שומע על בעיות חמורות בתחום של השחיטה, במקומות רבים לעיתים תכופות מאד, אתה ממשיך לאכול כאילו כלום לא קרה? **איך אפשר לשמוע דברים חמורים שנוגעים ישירות לכל אחד מאתנו, מבלי לברר?**

שאלה: אתה יודע מה...שכנעת אותי - יש בעיות! אבל איפה הפתרונות? לא נאכל יותר בשר בהמה ועוף? ואיפה השמחה בבשר ויין בחגים ושבתות? והגוף גם צריך בשר ועוף? עם כל הכבוד לך, להגיד שהכל לא בסדר ולהשאיר אותנו בלי פתרון – זה ממש לא בסדר!

תשובה: צריך לעשות הבדלה בין בשר בהמה לעוף. בבשר בהמה יש הרבה יותר בעיות ועדיף להימנע בכלל מלאכל אותו, כמו שכבר אמר רבינו האר"י הקדוש זיע"א בספר "לקוטי תורה" פרשת ויקרא - 'כל חלב וכל דם לא תאכלו – ובחינת יניקת ישמעאל מאברהם מזרוע ימין דז"א מסיומו והוא בחינת חלב הטמא דנוגה.

ויניקת עשו מיצחק זרוע שמאלי דז"א בסיומו בחינת דם טמא בסוד הוא אדום ומאכלו אדום ולבושו אדום וכל ענינו דם לכן נאסר חלב ודם אבל בהקרב לגבוה יוכלל נוגה בקדושה ולא ינקו משם והבן. ע"כ ומובא ענין זה גם בספר תקט"ו תפילות לרמח"ל.

רואים מכאן שישמעאל הוא בחינת חלב ואדום בחינת דם. **והתגברותם עלינו כשאיננו נזהרים באכילת חלב ודם. ועל כן להינצל מהם צריכים להיות מאד זהירים שלא לאכול חלב ודם. ולכן עדיף מאד לא לאכול כלל בשר בהמה.** (ועיין גם פלא יועץ ערך בשר, טרף, שוחט) **ובשם הגאון הרידב"ז נאמר, שלא יהיה בהמה כשרה עד ביאת המשיח.** ואי אפשר להשיג בשר בהמה כשר עד ביאת משיח צדקנו. (כ"ק האדמו"ר מקאשוי זצ"ל).

ולגביי בשר עוף, רק משחיטה קטנה ואמינה! איפה יש? זו גם בעיה. כי מי ערב לי שהשוחט הנ"ל הוא ירא שמים אמתי ולא נופל בכל אותם הדברים שנופלים בשחיטות הגדולות. אך בכל אופן, זה ודאי הרבה יותר טוב משחיטה תעשייתית וגם בשמים יראו שעשית לפחות משהו בכדי להינצל מהמכשלות של השחיטה התעשייתית על כל פגמיה.

דבר נוסף אוכל להגיד באופן אישי ומניסיון, שגם אם תאכל רק דגים, לא יקרה לך שום דבר! עשיתי זאת חודשים ארוכים בעבר וגם היום והרגשתי הרבה יותר טוב. בנוסף, חוקרים אמריקאים מאוניברסיטת לומה לינדה שבקליפורניה, בחנו מדגם שהקיף 73,308

נבדקים בין 2002-2007 והם גילו שצמחוניים מאריכים חיים לעומת אוכלי בשר. ועם מצב הכשרות של הבשר והעופות בימנו, כנראה שמי שימנע מאכילת בשר בהמה ועוף יאריך ימים לא רק בעולם הזה, אלא גם בעולם הבא.

בסיכומו של דבר, לכל אחד מאתנו יש בחירה חופשית, אפשר בקלות להיות "ראש קטן" ולזרוק הכל על הרבנים, ראשי הבדצ"ים ובעלי המשחטות, לחשוב שכל מה שנכתב מוגזם או מופרך או שיש כאן אינטרס כלשהו של המחבר ולחזור לאכול כרגיל. אך גם אפשר להחליט שמהיום נאכל רק משחיטה קטנה או דגים. כי הרי בסופו של דבר, כולנו נעמוד לאחר 120 בבית דין של מעלה ונצטרך לתת דין וחשבון על מעשינו.

כל יהודי יודע שהמשפט הזה יגיע... והשאלה בתחום הזה גם תגיע. אך מה עם התשובה? צריך להכין תשובה מעכשיו, **צריך לעשות תשובה מעכשיו – עשו תשובה!** זה לא קל, אבל בעזרת ה' תעשו ותצליחו!